

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Disputationes Theologicae

Quatuor Tomis distinctæ: Quibus Univerſa Theologia Scholastica Clare,
Breviter & accuratè explicatur

De Deo, Et De Angelis

Martinon, Jean

Burdegalæ, 1644

Sect. 4. Refutantur ſententiæ contrariæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73898](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73898)

etiam, illasque proxime aut sufficienter presentes sibi reddere, localiter ad illas accedendo. Ergo potest illas intelligere immediate per seipsas.

30. Confirmatur quoniam Angeli cognoscunt intuitu res materiales de nouo existentes, alias & alias in infinitum, illas etiam quae pendent a libera Dei vel creaturae voluntate, & contingenter fiunt; comparando illas cum tempore quo sunt, aliisque circumstantiis. Et hoc non per species ante acceptas. Tum quia sola species id non possunt. Tum etiam quia non ante acceperunt species illarum omnium rerum & circumstantiarum. Alioqui praenouissent certissime futurum, quicquid naturaliter cognoscunt, dum existit: & tamen certum est, & concessum ab omnibus, Scriptura idem confirmante, Angelos non cognoscere futura contingentia, a Dei vel a creaturae libertate pendentia. Necessarium ergo est ut iuuetur intellectus Angelum in praesentia obiecti materialis, ad habendam cognitionem, quam antea nequibat. Vel ergo iuuatur per species ab obiecto impressas, quae in praesentia obiecti per se praesentis, & sufficienter applicati non apparet necessaria: & ab obiecto materiali produci nequit, & imprimi menti Angelicae pure spiritali. Vel potius quia obiectum ipsum per se determinat immediate, & mouet intellectum Angelicum: quod facilius est, quam imprimere speciem spiritalem, & ad intuitionem Angelicam naturaliter est necessarium, ut ostenditur in fine huius disputationis.

31. Angeli non egent specie ad non praesentia indirecte tantum aut confuse cognoscenda; per aliud, vel in alio.

Dico quarto Angelum non egere speciebus ad obiecta non praesentia, indirecte tantum & mediate per aliud, vel confuse in alio cognoscenda, siue germane, siue analogice. Probat, quia sufficit ut illa obiciantur Angelis in quibus haec mediate cognoscunt. Nam per illa sufficienter determinatur, & mouetur intellectus ad indirectam istorum cognitionem: sicut in nobis experimur. Cum enim regem v. g. in imagine cognoscimus, vel singularia in conceptu vniuersalis, vel causas per effectus, & similia: patet est, si ea nobis occurrant, ex quibus naturaliter istorum cognitionem eruimus, aut ad illam naturaliter eorum interuentu deducimus. Sic Angeli Deum in seipsis, & in aliis eius effectibus, multo perfectius cognoscunt, quam Gentiles illi, de quibus Paulus ad Roman. I. v. 20. Superest ergo, ut solum ad directam germanamque notitiam obiectorum non existentium, aut non praesentium sufficienter praesentibus extra sphaeram diuinationis, egent Angeli speciebus ad mouendum & determinandum eorum intellectum, vice ipsorum obiectorum, ut in sectione praecedenti probatum est. Meminisse autem oportet, quod semper hic loqui de obiectis naturalibus, & naturali cognitione Angelorum.

SECTIO IV.

Resistantes sententiae claustrariae.

Contra doctrinam praecedentem sentiunt primò Thomistae, contententes Angelos egere speciebus superadditis intellectui, ad concipiendum quicquid a se distinctum immediate & directe intelligunt, licet illud existat, & per se praesens sit. Citant imprimis Dionysium & Augustinum, assignantes Deum Angelis rationes rerum seu species infundisse: vel in mentibus Angelicis Deum fecisse, intelligibili modo, quia quae in propria existentia initio non sunt creauit. Sed hoc nobis non obest. Quia licet obiecta possint concurrere per seipsa, quando existunt & sufficienter praesentia sunt: potuit tamen Deus eorum species Angelis infundere, ut non penderent in illis cognoscendis ab ipsorum existentia vel praesentia, neque cogerentur aut existere.

Opponunt secundo Dionysium eundem c. 4. de diuin. nom. dicere: *Angeli eorum quae sunt, rationes discunt, diuina sibi accommodata illustratione*: id est, ut ipsi exponunt per species a Deo impressas. Et c. 7. dicit, Angelos non congregare diuinam cognitionem ex rebus inuisibilibus aut sensibilibus. Atqui si iuuante occurfu obiectorum formaret eorum cognitionem, ut nos facimus, colligeret Dei cognitionem ex rebus creatis. Respondet deo primò Dionysium priori loco vnum affirmare, & alterum non negare, atque ita nobis non obesse. Secundo, probabilius esse Dionysium vtroque loco debere intelligi de Angelis Beatis, & de cognitione ipsorum ut Beatorum, quam habent ex Dei illustratione id est, per lumen gloriae ab ipso concessum, cuiusque ope cognoscunt Deum in seipso, & creaturas ut in eodem repraesentatas, independentes ab occurfu & causalitate obiectorum ipsorum creatorum.

Opponunt tertio sensus externos nihil sentire sine speciebus immixtis ab obiectis, existentibus licet & praesentibus, quibus determinentur & compleantur in ratione principij ad elicendam vitalem impressionem obiecti. Ergo idem cogitandum est de intellectu humano vel Angelico. Neque enim sensus externi minus habent proportionis & virtutis respectu suorum obiectorum sensibilibus, quam intellectus respectu intelligibilium. Respondet deo primò indirecte. Si sensus externi nihil omnino possunt cognoscere sine speciebus; & intellectus non plus habet virtutis circa intelligibilia: Ergo Angelus nihil potest intelligere sine specie. At hoc per ipsosmet aduersarios falsum est. Siquidem seiplos intelligunt Angeli sine specie, ut fatentur illi cum D. Thom. q. 56. art. 1. Ipsas quoque species non intelligunt per alias species, ne abeantur in infinitum, aut aliquae suarum specierum sentis inintelligibiles.

MARTIN
NIUS
H. J. M. PA
D. M. I
U.

Respondet secundò, non eandem esse proportionem; neque intellectus & sensuum externorum respectu obiectorum: neque sensuum ipsorum inter se. Etenim manifestum est experientia, sensus externos diversimodè se habere. Et quosdam percipere tantum obiecta distantia, aut quasi distantia: ut visum. Alios tantum coniuncta: ut gustum & tactum. Alios & coniuncta & distantia: ut auditum & odoratum. Tertio, nullo experimento constat sensus externos, quando percipiunt obiecta non distantia, debiteq; applicata, indigere speciebus, & tunc saltem non posse ab obiectis ipsis debite presentibus & applicatis moveri. Quicquid enim tribuitur speciebus, excepta inhaesione, quæ non est necessaria ad excitandum (alioqui deq; Angeli substantia ipsum excitaret, neque Deus intellectum Beati) Quicquid, inquam, aliud tribuitur speciebus, potest ipsis obiectis non minus commode tribui. Idque probabile esse affirmat Valentia disput. 6. quest. 4. p. 2. col. 2. & absolute docet, Quæstus controversia 13. de anima, puncto 1. post Ocamum Gabriel. & Gregorium, quos citat: quibus adde Durandum in 2. dist. 3. & Dandin. in 2. de anima digest. 30. Inter quosdam qui solis visui visus species tribuunt. Alij etiam visui uniuersim & semper necessarias esse negant: sed ad summum tunc quando obiecta simpliciter remota videt, ut lucem aliquam remotam per medium tenebricosum: vel non debite propolita, ut quando obiecta auersa per speculum attingit: si tamen tunc obiectum ipsum videt, & non aliquam eius similitudinem in speculo formatam. Cætera vero quæ ab experientia afferri solent, varijs obiectorum determinationibus vel conditionibus tribuunt.

Sed quamuis sensus omnibus speciebus egerent: intellectus Angelicus, qui perfectior est, potest egere paucioribus, quam sensus: quorum sensio, si per speciem fit non concurrente obiecto per se determinante, errori valde obnoxia est, & minus certa, quam debeat esse intuitio Angelica. Nam si Angeli errent in intuitione sua intellectiua: non habent naturaliter actum certiorum, neque potentiam certiorum, per quam errorem corrigant. Fortasse autem quemadmodum agentia corpora censentur communiter non posse naturaliter agere in simpliciter distans, nihil agendo per medium: sic neque possunt determinare sensus à quibus distant, nisi species immittant. Dum ergo coloratum simpliciter distans visu percipitur, ut cum procul apparet per medium tenebricosum & inuisum: aut cum sonus ad aures vsque nec solus, nec cum alio concurrente multiplicatur: vel odor vsque ad sensum olfactus: tunc probabile est necessarium esse ad sensum mouendum ac determinandum, multiplicare per medium species, & ad sensum vsque immittere, ut actio obiecti simpliciter distantis, per totum medium interiectum

diffundatur aliqua ratione. Sedis autem si obiectum per se indistans, singulatim aut totaliter sumptum, & sufficienter proportionatum est, apteque per se propositum sensui. Singulatim, inquam, aut totaliter: nam quæ remota sunt, si percipiuntur simul cum proximis, possunt per modum unius totalis agentis, & obiecti cooperari, & determinare per se. Dixi etiam, proportio-natum & apte propositum: cuiusmodi ea non sunt, quæ terò posita cernuntur in speculis specie intermedia. Si tamen ipsamet videantur, & non potius tenuis quadam & vana ipsorum imago in speculo efficta, ut aliqui existimant.

Secundò, suar. lib. 2. cap. 3. m. 3. & sequent. putat intellectum Angelicum nihil externum sine speciebus intelligere posse. Sed primò, non bene supponit omnem cognitionem in assimilatione consistere. Quod de cognitione auersatiua, & distansu formali falsum esse ostendimus tract. 1. disp. 9. num. 11. Secundò, si cæteræ cognitiones fiunt per quandam assimilationem intentionalem cognoscentis & cogniti, tam potest obiectum existens & sufficienter presens, ad illam iuuare per seipsum: quam per speciem à se impressam. Illudque magis significat D. Augustin. lib. 9. de Trin. cap. 12. cum ait, ex obiecto & potentia pri-notitiam. Tertio, peperam supponit intellectum diuinum egere substantia, seu essentia diuina velut specie: cum multò melius & perfectius concipiatur, ut in finitè potens, & seipso sufficiens ad omnia intelligibilia, sine vilo concursu & causalitate obiecti vel speciei. Quarto, gratis assumit concurrere illum obiecti & speciei, quo nos & Angeli egemus, esse coefficientiam & com-productionem actus: cum potius nihil aliud sit, quam determinatio quadam & excitatio, sine efficientia. Qualis est excitatio cognitionis respectu voluntatis ad attendendum amorem: vel phantasmatis, ad excitandam intellectionem: vel applicationis respectu potentia executiua: vel dispositionum in materia, respectu forma substantialis introducenda: etiamque animæ rationalis, quam certe non efficiunt. Nam intellectus tam est completa potentia ad conducendos physice suos actus, quam voluntas & potentia executiua ad suos. Quare, non haec probat intellectum Angelicum determinari posse ab obiectis externis, etiam materialibus, quia id Angelis indignum foret. Nam D. Augustin. 12. de Trin. cap. 7. discre-tarium affirmavit. Deus, inquit, nec ad tempus videt, nec aliquid noui est in eius visione acquiescentia, cum aliquid temporaliter geritur. Sicut in ea afficiuntur sensus vel cogitationes animalium & hominum, & etiam cælestes Angelorum. Et nos ante probauimus necessarium esse obiecta materialia iam existentia & Angelis presentia, alio modo iuuare intellectum, quam species solæ iuuarent antea: quippe insufficientes ad perfe-

Nnn

37.
Suar.
Ne futu-
tur qui vo-
lunt Angeli
s nihil
externum
intelligere
sine spe-
ciebus.
August.
Angust.
Obiecta
materialia
determinant
Angeli ad
sui cogni-
tionem.
Supra, nu-
m. 25. Vi-
de etiam
dicenda in
sermo num.
71. de sen-
sibus.

Valent.
Ouid.
Durand.
Dandin.

36.

tionem notitia intuitiva, quam nunc habent in presentia obiectorum, & ante habere non poterant.

38. Raynaud.

Species Angelice non modificatur ad presentiam obiectorum.

Neque satisfacit, quod responderi Theophilus Raynaud. in Theologia naturali dist. 4. quest. 1. art. 5. num. 112. & sequentibus, modificari species ad presentiam obiectorum: & quod iam aliter determinare perfectiusque concurrere. Quero enim, a quo modificentur? ab intellectu, an a Deo, vel ab obiecto? Recursus ad Deum neque necessarius, neque philosophicus est. Si autem ab intellectu: debet ille iuari ab obiecto, ut nunc sit potens ad talem modificationem, cum antea non esset. At si obiectum iurare potest ad modificationem: quidni immediatè ad intellectum, quod compendiosius est, & non apparet difficilius?

39. Suar.

Angeli non vident extra externa ad quamvis distantiam.

Instat Suar. lib. 2. cap. 3. num. 17. quia si Angelus iuatur immediatè ab obiectis externis: vix non videt ad quamcumque distantiam, quod est contra omnes: vel datur actus in distans. Respondeo non esse verum, neque concessum ab omnibus, Angelos posse videre res existentes ex quacumque distantia. Contrarium enim docent Alevis, Scotus, & quotquot alij docent Angelos accipere species ab obiectis, aut ab ipsis determinari. Actio enim siue imprimendi speciem, siue determinandi intellectum, non potest exerceri ab obiectis ad quacumque distantiam. Adde Scripturam satis insinuare non cognoscere Angelos res existentes, etiam materiales, quamcumque distantes. *Io. 1. v. 7. Circa viui terram & perambulauit eam &c. Nunquid considerasti seruum meum Iob? Et Matth. 12. v. 43. vbi Christus ait spiritum immundum, id est, diabolum, cum exierit ab homine, perambulare loca arida ad requiem captandam: eaque non inuenta; reuertere domum qua exiuerat. Et veniens inuenit eam vacantem, scopulorum mundatam & stradam. Tunc vadit & assumit septem alios spiritus, requiores se: & intrantes habitant ibi, & sunt potissima hominis illius (energumeni) peiora prioribus. Atqui si demon vndique videt omnia, poterat Iob. in considerasse attentè, terram non peragrata, cuius eam peragratiõis præsupsisset causa vel occasio. Hæc demon interrogat, num Iob seruum suum considerauerit. Nonne erat quidam alter locus aridus, in quo pergeret ad requiem querendam: si antequam eo se conferret, videre poterat non esse ibi quieti locum: nec ut reverteretur ad antiquum hospitium, cognitaque ipsius dispositione comoda, rediret ad socios, illisque assumpsisset, in illud simul iterum intraret. Quis enim opas tot peregrinationibus, si ex arido loco poterat hospitij dispositionem cernere, indeque socios aduocare, tumque simul in illud se recipere?*

40.

Non obest, quod opponunt aliqui, Diuitem epulonem ex inferno vidisse Abrahamum & Lazarum existentes in Limbo. Nam vel hæc distantia magis non fuit physice, &

et moraliter sit magnum chaos interiectum, propter impossibilitatem commeari vel capis: Aut potius hæc visio non fuit naturalis quoad modum, sed supernaturalis, sicut alia multa ad usitatum diuinam, & Beatorum ac clarissimum statum pertinentia. At hinc non sequitur, quod subiungit Suarez, non posse Angelum intueri nisi obiectum sibi intimum, vel indistans localiter. Nam si partes remotæ, puta centricæ globi ignei, possunt cum intermedijs & proximis subiectum calefacere, per modum vnus agentis totalis, sufficienter propinqui per aliquid sui: & agentia materialia intra spheram suæ actiuitatis possunt vnus cum alijs intermedijs, vt attingant passum per modum vnus agentis totalis: aut dummodo agent simili vel diuersa actione per totum medium interiectum, possunt patiens, licet supposito distans, afficere: propter sufficientem huiusmodi contactum virtutis quodammodo continuatur: quando magis possunt obiecta remota, etiam materialia, vniri cum propinquioribus, vt simul per modum vnus totalis obiecti determinent? Porro in priori casu non est necessè Angelum omnia intermedia intueri, quando intuetur illud quod distans est. Potest enim vti in adæquare determinationibus obiectorum, æquè ac speciebus, & attendere solum ad vnum aliquod obiectum: inter multa æquè sibi propinqua.

Adde non esse necessarium eodem rigore philosophari de causalitate determinatiua obiectorum, atque de physica productione. Fortè etiam Angeli pacioribus iudicent ad determinationem, quam sensus materiales. Et quod de actione in distans communiter docent Philosophi, non est facile ad spiritalia extendendum, de quibus speciatim id negat ipsemet Suar. lib. 2. cap. 28. num. 12. & 13. Denique frustra probare conatur esse impossibile vt obiectum materiale determinandum afficiat potentiam spiritalem. Nam potius, vt antè ostendimus, id Angelis, aliquam insufficientibus ad intuemum, necessarium est. Et ex ipso Suarez, intellectus humanus determinatur à phantasmate materiali, ad eliciendam speciem obiecti in phantasmate representati. Et anima rationalis, vt idem Suar. affirmat, intuetur immediatè in sensiones externas, ad quas eliciendas determinatur & mouetur ab obiectis sensibilibus, vel ab ipsorum speciebus materialibus in organo receptis. Quemadmodum statem Suarez, & alij aduersarij, dicunt, intellectum nostrum determinari à phantasmate ad eliciendam speciem: æquè facile & maiore compendio dicerent determinari immediatè ad intellectum: cum vtrumque sit æquè spiritale: & concursus productiuus non sit hic necessarius, sed merè duntaxat & determinatiuus.

Idem Suar. cap. 5. num. 3. contendit Angelum non posse alios, existentes licet & presentes, cognoscere per propriam ipsorum substantiam, sine specie. Primò quia non

Obiecta remota sunt determinata ad sui cognitionem simul cum intermedijs. Nota tamen quod si necessaria cogitatio simul cum intermedijs.

41.

48. Vnus Angelus per

est alius cognoscere sine specie per ipsius substantiam. est sufficiens proportio inter intellectum vniu. Angeli, præsertim in inferioribus; & substantiam alterius, præsertim superioris. Sed hoc gratis assumitur, & principium petit. Secundò quia, inquit, sequeretur Angelum cognitum illabi in substantiam cognoscens. Quod ex communi consensu Theologorum & Patrum, Dei solius proprium est. Verùm, vt ipsemet Suarez agnoscit num. 14. & 15. illapsus ille, de quo Theologi & sancti Patres, plus dicit. Definitur enim præsentia inima vnus substantiæ in substantia alterius continendo illam in suo esse, cum potestate & dominio in illam. Sic autem non est Angelus cognitus in cognoscente, licet ab eo cognoscat sine specie per suam ipsius substantiam, vt manifestum est.

Terriò, num. 16. & 17. sit ad mutuam intuitionem duorum Angelorum subordinatiorem aliquam requiri, vel necessariam, vel liberam. Alioquin enim concurrerent mere per accidens & fortuito, quod est contra perfectionem Angelorum. At hæc neque subordinatiõ necessaria reperitur, siquidem vnus Angeli substantia non subordinatur intellectui alterius: neque libera: quia si liberè concurreret, vnus vnusque seipsam præsupponeret. Non enim potest alter alterum determinare & iurare liberè, nisi cognoscat naturam prius illum esse præsentem, & egere auxilio. Si autem prius cognoscat præsentem, prius videt. Eius autem visio pendet similiter à libera volitione alterius, videntis ipsum præsentem & egentem auxilio. Ergo à primo ad vltimum, visio cuiuscunque Angelorum præsupponeret seipsam: priusque deberent se mutuo intueri, quam constituerentur potentes proximè ad visionem per mutuam coniunctionem liberam ad concursum sibi præstantem.

44. Respondeo nullam hæc subordinatiõem necessariam esse, vt neque est in multis alijs concavis: existentiam verò & præsentiam Angeli sufficere ad concursum determinatiuum, quem non liberè præstat, sed necessariò, more aliorum obiectorum naturalium creatorum. Hoc enim exercitium consistens non in efficiendo quippiã, sed in determinando potentiã cognoscendiã, non est exercitium liberum Angeli: idèòque non supponit mutuã Angelorum volitionem & intuitionem: Neque propterea concursus ille fortuitus est, sed ordinarij & naturalis ac necessarius, saltem ex parte obiecti determinantis vt talis. Ad eum modum, quo non est casuale aut fortuitum sensus externi determinari ab obiectis proprijs sufficienter presentibus, & debite proportionatis.

SECTIO V.

Undenam Angelis species intelligibiles?

45. Dico primò aliquas esse in Angelis species intelligibiles à proprijs ipsorum

actibus productas, quibus ad eorundem obiectorum & actuum recordationem, vel cognitionem similem determinantur. Probat quia Angeli recordantur suorum actuum liberorum præteritorum: itemque effectuum contingentium extraneorum: imò meminerunt temporis, loci, & cæterarum circumstantiarum, vt patet ex colloquijs demone intra arreptitios, & obseruatione pactorum magicorum: item quia oppositum magna foret imperfectio in intelligentijs perfectis, quã carent homines, imò & plurimæ brutorum animantium. Tam verò nequeunt Angeli scire certò naturaliter aliquid fuisse tali tempore, quin habeant causam talis assertio-nis. Et hæc causa ad quã non est, tantum quod res fuerit: alioqui posset quamlibet sibi non ante cognitam, dummodo æque fuerit. Non etiam existentia obiecti, aut intuitio præterita. Hæc enim non magis sunt, nec magis vigent per seipsa, quam si nunquam fuissent. Non item species impressa præexistens in Angelo ante primam obiecti perceptionem; aut quid aliud intra, vel extra, præexistens ante rei contingentis existentiam & primam intuitionem: alioquin antea etiam cognouisset rem vt futuram, vel vt præteritam; comparando illam cum suis differentijs temporalibus, & alijs circumstantijs. Ergo recurrendum est ad aliquid, quod ab eo tempore fuerit. Nempe ad speciem ex intuitionem relictam. Neque enim aliud commodius occurrit.

46. Neque dicas sufficere habitum partum ex actu præcedenti, & facilitantem, que inclinantem intellectum ad obiecti recordationem. Nam absolute nequit potentia naturalis illius recordati sine illo additamento, aut alio æquivalente. Ergo non eget tantum illo vt facilitante. Deinde, ne de nomine lis sit, per speciem intelligimus quamcuque qualitatem suppletentem vices obiecti, ipsiusque concursum. Quare si habitus ille hoc habet, est eatenus species. Si non habet: eget alio intellectu, quo tantum obiecti supplente, cognitionem eliciat.

47. Dixi species illas à prioribus cognitionibus non tantum relinqui, sed etiam produci: quia positis actibus producuntur: neque apparet, quòd vim ipsorum productiuam excedant, aut à quo alio producantur. Recursus enim specialis ad Deum, non est hæc necessarius. Obiecta verò pleraque, saltem omnia materialia, sunt improportionata earum productioni. Deinde species istæ non tantum valent ad obiectum rursus intelligendum: sed etiam ad ipsum actum recognoscendam: ad quod sola species obiecti non sufficeret.

48. Perperam autem Vasq. disp. 208. cap. 4. num. 19. censet Angelum cognoscere aliquid esse præteritum, licet nihil relictum sit ex actu cognitionis; quo id præteritum eo tempore quo existit. Primò enim, non coheret cum ijs quæ ex eodem Vasq. retulimus disput. 38. num. 6. in fine: Deinde si cog-

Aliquæ species intelligibiles Angelorum sunt productæ per ipsorum actus.

46. Oportet obiecti

47.

48. Vasq.